

Vi kvinnor

I Demokratiskt Världsförbund

ÅRG. 6
1954
Nr 4

Låter världen sig varnas?

För någon tid sedan möttes utrikesministrarna från Sovjetunionen, Frankrike, England och USA i Berlin för att dryfta gemensamma politiska angelägenheter. Väl bröto sig intressena då understundom med varandra och det lyckades inte alltid att ernå förhandlingsvägens önskvärda resultat: *en enig och samfällad mening*. Men det blev i alla fall *förhandling*.

Samtidigt finns det mörka orosmoln på världshorizonten. Det inhemska folket i Vietnam i Indokina har sedan åtta år rest sig mot Frankrikes herravälde och kallas för den skull "rebeller" i eget land. USA:s utrikesminister Dulles har sökt förmå Västmakterna att med trupper stödja Frankrike i Indokina. Det har likväl avvärjts. Inte ens i USA var man hågad för detta.

Andra orosmoln visa sig i andra kolonialländer.

Konferensen i Berlin har efterföljts av den nu pågående konferensen i Genève vari ett flertal stater taga del. Den största delegation som anlänt dit är

från Folkrepubliken Kina, som nu tack vare Sovjet och trots Dulles inbjudits.

Under pågående krig i Indokina samlades nyligen en konferens på Ceylon. Det var utrikesministrarna från Indien, Pakistan, Burma, Indonesien och Ceylon som där möttes. De författade deklARATIONER som dels sändes till mötet i Genève dels riktade sig till hela världsoPINIONEN. Det grundläggande i dessa vädjanden är:

att intet land skall ingripa i andra länders inre angelägenheter eller tillåta ingripande av främmande makt i eget land;

att omedelbar vapenvila skall slutas i Indokina.

Nu har de franska trupperna i fästet Dien Bien Puh i Indokina fallit i de inhemska truppernas händer efter oerhörda lidanden och förluster å båda håll.

Må Indokina och alla andra länder få vara i fred!

Elisabeth Tamm

Jag vill leva mitt liv bland människor

(Ur den danska tidskriften Dialog, nr 5—6, 1953.)

*Jag vill leva mitt liv ibland människor
som vill fred.*

Jag menar inte dem som gärna vill fred.

*Jag menar dem som knyter näven
och gör en insats för fredens skull.*

*Jag vill leva mitt liv bland folk
som vill framsteg.*

*Jag menar inte folk som säger att
de fattiga också måste ha mat.*

*Jag menar dem som vill arbeta hårt och troget
för att människors livsvillkor
skall bli människovärdiga.*

*Jag vill leva mitt liv bland människor
som vill skapa ett rättvist samhälle.*

*Jag menar inte dem som förklarar att
det självklart skall vara rösträtt för alla.*

*Jag menar dem som insett att rikedom
hos några få
betyder brist för många.*

*Jag vill leva mitt liv bland de många
— de hungriga, som skall mättas,
de föraktade som kräver aktning
de undertryckta som skall få mod
att resa sig.*

Andrea Andreen:

Vi tre i Centralasien

Vi lämnade Moskva klockan 3.45 på morgonen. Vi flög i tio timmar — över Volga — mellanlandning i Aktisbinsk — över Aralsjöns nordända — över Kasakstans ändlösa sandstepper — längs floden Sir-Darja — till Tasjkent. Staden ligger i en floddal med snöklädda berg i bakgrunden. Tiden ändrade sig tre timmar så det var sent på eftermiddagen när vi kom fram. Vi möttes med stora buketter av doftande vilda tulpaner i vallmofärg.

Usbekistan är en av Sovjetunionens 16 republiker. Den har 6 miljoner invånare. Tasjkent är huvudstaden, ungefär av Stockholms storlek. Vi kom dit med våren som var sen i år. På ett par dagar har vi sett fruktträden slå ut i blom och alla träd, popplar, akasior och mullbärsträd, bli gröna. Artur Lundkvist har redan beskrivit Tasjkent. Dess vackraste byggnad är operahuset. Salongen där har en snygg takkrona, till formen lik en väldig "tiubitejka", den mössa som bärs av så många här. På platsen utanför står en fontän i form av en jätte-

I Samarkand togs denna bild på dr Andreen och hennes två följeslagerskor, dottern arkitekt Svedberg och fil. lic. Eva Palmær.

stor bomullsblomma, den sprutar en väldig vattenkaskad högt mot himlen.

I Usbekistan bor flera olika folkslag och usbekerna själva, som utgör huvuddelen av befolkningen, är av blandras. Ursprungligen talade de persiska men sedan århundraden har de ett eget språk som är släkt med turkiska. Deras store folkskald och nationalhjälte, Alicher Navoi, som

De tre på besök vid bomullskolchosen Sverdlov, som dr Andreen lovar berätta om i ett kommande nummer.

levde på 1400-talet, skrev sina dikter på usbekiska och bidrog kraftigt till folkspråkets seger. Numera skrivs språket med ryska bokstäver och alla republikens barn måste lära sig både usbekiska och ryska för att få en godkänd examen.

Landet behärskades under de två första tusen åren av vår tideräkning av turkar och araber omväxlande. Djingis khan drog fram där på 1200-talet. När han lämnade landet för att fortsätta västerut kvarlämnade han en ställföreträdare, Usbek, därav namnet Usbekistan. Timur-lenk härskade i Samarkand på 1300-talet. Ett usbekiskt rike grundades på 1400-talet och blev på 1500-talet furstendömet Bokhara. På 1800-talet erövrades Usbekistan av tsar-Ryssland och behandlades som en koloni — så t. ex. fick usbekerna endast bo i en avskild del av Tasjkent.

Usbekistan av i dag börjar därför sin tideräkning med oktoberrevolutionen 1917. Sedan den tiden har detta land och folk upplevat en fantastiskt snabb utveckling: från fattigdom, analfabetism och hög spädbarnsdödlighet till

Människans märke

Vad är en människa, finns något märke på människans väsen? — Ja det finns ett märke, som går tvärs genom alla de tusentals olika kulturer som jorden har burit och bär, tvärs över alla breddgrader och gränser: *En människa är skapande*. Var hon än gått fram, var hon slagit sig ned, aldrig har hon lämnat världen omkring sig orörd. Ett samhälle — med dess tusen trådar av påverkan, samverkan och omskapande — har alltid och överallt byggts av människor bland människor. Och naturens outtömliga värld har frammanat människans *inre bilder* av vad som *kunde göras* — av gräs och träd och örter, av sten och metall och av leret i krukomakarens hand. En

stenyxa, en negerhydda, Egyptens pyramider, en vattenkruka med "vasmålningar" likaväl som en funkisbyggnad från våra egna nystäder — *en gång* har de funnits i en människas skapande inre som en bild, annars såg de inte ut just som de gör.

Men sammanflätad med denna allt genomträngande skaparkraft, som rinner genom människans väsen och ut genom hennes fingrar, finns en annan makt: den tåliga övningens, den som leder till "färdighet". Hör på det ordet. Det är märkvärdigt, liksom de flesta ord om vi ger oss tid att höra på dem. Färdighet — det betyder både att jag är färdig med en sak, att jag en gång övat mig så länge därmed

att jag så att säga kastat den bakom ryggen. Eller snarare att jag har den inarbetad inom mig, djupt och fördolt. Men därför finns den också färdig till hands, med mästarens kraft och självklarhet, var gång jag behöver den.

I alla jordens kulturer finns inarbetade färdigheter, som det kanske tagit tusentals år att fullända, men så står de sig också — genom åren. För inte länge sedan träffade jag en dansk vetenskapsman som gjort språkstudier i Mongoliet, bland dess nomadiserande folk. Han berättade om de väldiga grässtepperna där stormarna rasar med en makt som annars endast på havet, men hur han suttit tryggt samspråkande i de stora tälten, som kan rymma ett halvt hundratal människor, utan att bekymra sig om stormens dån runt omkring. — Med erfarenhet från tältresningar som jag själv varit med om, utbrast jag: Tänk, de hade slagit ned sina tältpluggar ordentligt! Varpå han svarade: Nej, det skall Ni tro de inte gjort; om en tältplugg skulle slås ned genom det tunna växtlighetstäckets skyddar marken, så skulle vinden börja fräta i såret, göra det större och större — såret av en tältplugg kunde växa till en öken, en sandöken av oberäkneliga mått. Nej, dessa naturfolk har lärt, ingen vet genom hur många årtusenden, att göra sina tält "så

ett rikt land av modern typ. För kvinnornas del har förändringen varit enorm. Detta var ett muhammedanskt land. Kvinnorna levde i fullständig avskildhet — ofta i månggifte — utomhus gömda bakom täta svarta slöjor, "parandja". 1917 blev de fria och fick samma rättigheter som männen. Numera är 50 % av skolbarn och studerande vid högskolor och universitet i Tasjkent flickor. Och vi såg inga slöjor i huvudstaden utom på teatern. Man gav ett nationellt skådespel; det handlade om den första unga flicka som kämpade för frigörelse. Men i Samarkand såg vi några beslöjade kvinnor och många som bar sin slöja uppvikt över huvudet — slöjan är en stel svart sak av tageltyg. Vi märkte också att många kvinnor alltså drog fram en flik av huvudduken när de talade med främmande.

Men Uzbekistan har redan ett stort antal kvinnor i ledande ställning. Vi har umgåtts varje dag med vice hälsovårdsministern, Gachida Djamalova, en underbar kvinna — vacker, klok och behagfull. Hon är 33 år gammal, hennes make föll i kriget,

hon har två barn. Hennes föräldrar var fattiga arbetare, modern bar slöja förstås som ung. Efter revolutionen lade modern bort slöjan och började gå i skola och blev lärarinna i en lekskola. Den enda dottern var mycket duktig i skolan. 1938 var hon utbildad barnmorska. Under kriget arbetade hon som "fältskär", dvs. sjuksköterska. 1937 tog hon läkarexamen och arbetade sedan vid en obstetrisk klinik. 1954 i februari hade hon sin avhandling färdig och blev omedelbart vice hälsominister.

Vi har också träffat en kvinnlig klinikchef vid universitetssjukhuset. Även hennes mor hade burit slöja. I Högsta Sovjet sitter fem kvinnor från Usbekistan. Vi har sett Carmen på operan här med en ung usbekiska i titelrollen — en utsökt Carmen.

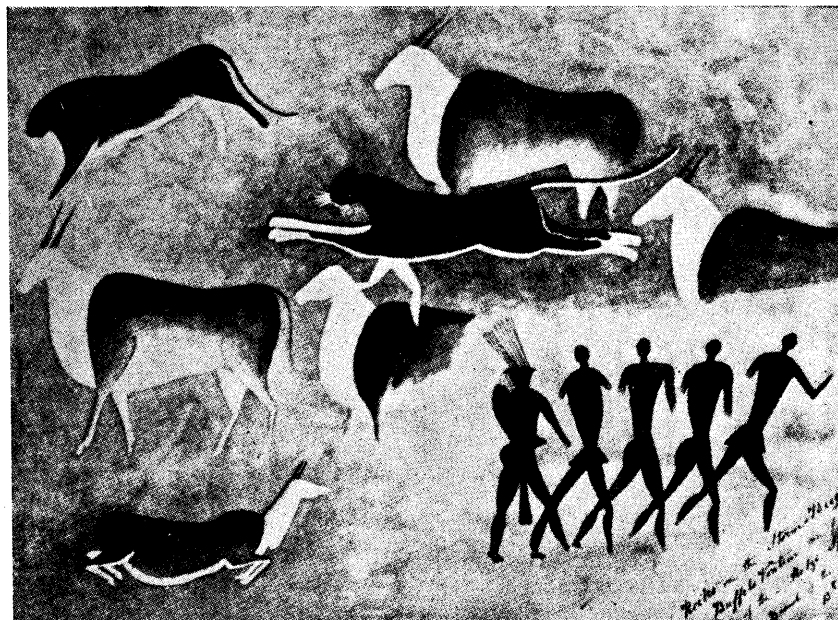
Nu måste vi sluta för i dag. En annan gång skall vi berätta om bomull. Vi har sett sådden på en storartat välskött kolchos och vi har sett hur man spinner och väver i en fabrik med 13.000 arbetare, tre fjärdedelar av dem kvinnor. Och vi har sett Samarkands minnesmärken från Timurlenks tid...

runda" att de *står* på marken, bara genom sin form oåtkomliga för stormarnas makt.

Det grep mig en svindlande känsla av vad det hastigt uttalade ordet "en kultur" innebär. Vilket tålamod, vilken underbar sammanflätning av mänsklig erfarenhet, skaparsyn och verk-skicklighet, vilket samarbete genom generationer ligger inte däri. — För mig blev historien om dessa mongoliska nomadtält det som öppnade mina sinnen så att jag fattade — nej anade — vad en kultur kostar, vad det kostar att bygga upp den och vad det kostar att hålla den vid liv. Man skulle ju kunna gå jorden runt och finna det samma upprepat, fast i tusen olika skapelser. Overallt har det gällt att bevara livet, vad vi kallar det materiella livet likaväl som det vi kallar det andliga livet.

Den mänskliga skaparkraften eller konstnärligheten, sammanvävd med djupt inövade färdigheter, har hos alla folk jorden runt funnit sitt högsta och samlade uttryck i *festen*, den stora årsfesten där livets och dödens makter mött varandra i dramatisk kamp. Allt som hotar livet, vi kan kalla det jättar

De båda bilderna på denna sida är prov på buschmännens grottmålningar. De är hämtade ur Elsa Björkman-Goldschmidts bok *Söder om solen*.

eller demoner — torka, kyla, över-
svämning, sjukdom, vansinne, död — får där i ett drama spela ut sin makt för att mötas av livets krafter, människorna i förbund med Gud, eller gudarna. Och livets seger över döden har firats med jubel, ofta i yrande munterhet kring en glädjemåltid. Ty segern betydde att man återigen kunde möta årets alla faror och mödor med mod och

hopp. Glädjen var kommen åter med modet och hoppet.

Ur festen — folkens så olika fester kring det eviga temat, livets kamp mot dödens makter — har spirat allt det vi kallar konst: dramat, dansen, sången, dikten, likaväl som bildhuggarkonst och målarkonst. När vi nu på allra sista tiden mött den stora festens hemlighetsfulla målarkonst i grottmålningar till exempel hos buschmännen i Sydafrika — dem som vi lärt att sätta allra "nederst" på kulturernas trappstege — så stannar vi och måste säga: det är stor, oöverträfflig konst. Men kommer vi också ihåg att den är ett vittnesbörd om dessa människors hårda kamp — genom hur många årtusenden kan vi aldrig få veta — för att bevara livet. Nu är buschmännen så gott som utdöda, utrotade. Vem har gjort det? — Vi, de vita kulturmänniskorna, liksom vi utrotat otaliga andra kulturer runt om i världen under det sista århundradet. Och vi kommer kanske att minnas och betänka den amerikanske soldatens uttalande från Korea-krigets första år: "Det har tagit koreanerna 4000 år att bygga upp sin kultur, och vi har förstört

Forts. å sid. 17

Det hände en frukostrast

Berättelsen om ett bygge och en fredsaktion

"Vi undertecknade arbetare inom byggnadsindustrin i Uddevalla ansluter oss till världssopinionens krav att de olycksbringande vätebombs-experimenten skall stoppas. Vi hemställer att FN med all kraft skall verka för att atomvapen och andra massförintelsevapen skall förbjudas. Vi vill att atomenergin skall användas i fredligt uppbyggnadsarbete."

Så lydde texten på de aerogram som arbetarna vid en stor byggnadsplats i Uddevalla undertecknat och sänt till FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld. Initiativet till denna fredsaktion togs av SKV-medlemmen Irma Robertsson, som arbetar som städerska vid denna byggnadsplats. Vi tog tillfället i akt och frågade fru Robertsson och ett par av hennes kvinnliga arbetskamrater om hur man gått tillväga.

— Det var under en frukostrast, berättar Irma Robertsson. Vi städerskor satt och resonerade. Jag hade kvällen innan läst boken "Atomskymning" och var starkt gripen av innehållet. Alla var vi också upprörda över amerikanernas ruskiga vätebombsexperiment. Kanske var vi också omedvetet påverkade av vår omgivning: ett stort nybyggt hus med massor av vackra lägenheter, byggnadsställningar, murbruk, målarfärg och arbetsfolk i fredligt arbete. Då föreslog jag mina kamrater: vi måste göra nånting, vi skall säga vår mening, vi liksom dom gör på så många andra arbetsplatser och i fackföreningarna. Vi sätter igång med en petitionsrörelse! Alla städerskorna var genast med på förslaget. På kvällen efter arbetet gick jag in i en pappershandel, köpte några aerogram och skrev ned texten till uttalandet. Nästa dag började vi samla namnunderskrifter. Först skrev vi kvinnor på, och sen gick vi till "gubbarna" på bygget.

— Och vad sa "gubbarna" när ni kom med listorna?

— Jo, dom gillade att vi satt i gång med detta, och dom skrev gärna på sina namn.

— Hur många namn fick ni sammanlagt?

— Femtiofem arbetare skrev på, och det var praktiskt taget hela arbetsstyrkan, svarar fru Carlberg med belåtenhet i rösten och de andra nickar instämmande. — Det var första gången jag varit med om en sån här sak. Jag är inte medlem i SKV, men jag tyckte Irmas förslag var så riktigt och därför hjälpte jag till.

— Ja, det gick så bra, så det var riktigt roligt, inflikar fru Zackrisson. På mindre än en timme var det hela klart, och det blir ju en namnteckning i minuten, säger hon skrattande. På kvällen gick vi kvinnor tillsammans och postade aerogrammen och var glada över att vi dragit vårt strå till den stora stacken.

Så berättar dessa kvinnliga byggnadsarbetare om sin spontana insats för freden. Vi fortsätter samtalet och kommer in på frågan om förhållandena på arbetsplatsen. — Hur känns det att arbeta på en byggnadsplats, som ju brukar betraktas som en "manlig" sådan?

— Jodå, det går bra, blir svaret. Vi kommer bra överens med våra manliga kamrater. Men vårt arbete är många gånger tungt och ansträngande. När huset är i det närmaste färdigbyggt, då är det vi som tar vid och gör det rent och fint för inflyttning. Vi tvättar fönster, golv och trappor. Färgfläckar, murbruk, damm och skräp — allt sånt som hör ihop med ett bygge — det måste bort. Ofta är det dragigt och kallt där vi arbetar. Ibland får vi göra sånt som mer hör till röjningsarbeten än städning — bära ut plank och annat bråte, och när vi sopar ihop murbruksresterna står dammet som ett moln kring oss.

Fru Robertsson och hennes kamrater ler gott mot fotografen och vårsolen vid ingången till sin arbetsplats.

Här gör fru Zackrisson ett inpass:

— Jodå, arbetet är nog "manligt" så det förstår, men lönen den är "kvinnlig" den!

Hur är då löneförhållandena för städerskorna på byggena? frågar vi.

— Vi har 2:40 i timmen, och med ett kompensationstillägg kommer vi upp till 2:74. För manliga grovarbetare är timlönen med kompensation 3:33 och de har dessutom ackordsarbete som ger högre inkomst. För kvinnorna däremot finns det bara den låga timpenningen och vi kommer aldrig högre än 2:74.

— Gäller denna löneskillnad även i de fall då ni gör precis samma arbete som männen?

— Ja, den gäller även då och det är det som är så upprörande. Sopningen exempelvis räknas som grovarbete och en manlig arbetare får 3:33 i timlön för detta arbete. Men om dom inte hinner med det, då får vi städerskor göra det — med en timlön av 2:74.

Fru Zackrisson kommenterar igen:

— Märk väl att vi kvinnor säkert gör det arbetet bättre än männen, för vad sopning beträffar så måste väl alla hålla med om att vi har vanan inne. Det erkände förresten också verkmästaren en gång, när han framhöll att kvinnorna är outhärliga när det gäller ordentlig städning i bostadsbyggena.

Våra kvinnliga byggnadsarbetare, som så resolut gick till aktion för fredens sak är dock fullt övertygade om att likalönsfrågan skall komma att lösas den dag då kvinnorna går från ord till gemensam handling för att vinna gehör för sina rättvisa krav.

Henia L.

Stora barnkullar — för få tandläkare

I Stockholms folkskolor har man sedan flera år inte kunnat ägna tid åt skolbarnens mjölkttänder. 1952 uteslöts femtonåringar och året därpå även fjortonåringar från skoltandvård. Trettonåringar som har "oturen" att fylla år mot höstterminens slut kan också drabbas av uteslutningen. Även i andra delar av landet föreligger svårigheter att genomföra en tillfredsställande skoltandvård.

Vi Kvinnor har vänt sig till skolöver tandläkaren i Stockholm med några av de frågor som oroar föräldrarna i det aktuella läget.

— Det är framförallt tre faktorer som bidragit till försämringen — säger doktor Karin Widerström. — Dels har vi under lång tid och ända fram till 1957 väsentligt större barnkullar än tidigare. Dels har kariesfrekvensen ökat betydligt jämfört med exempelvis krigsåret 1942, då den var lägst. Och dels har vi stor brist på tandläkare.

Ett par prov på de propagandablad för bättre munhygien och minskad snaskkonsumtion som skolan sätter i händerna på barnen.

Dessbättre får vi nu — fortsätter Karin Widerström — varje år 80 nya tandläkare från tandläkarhögskolan i Malmö i tillskott till

det hundratal som årligen utbildas i Stockholm. Från Malmö har vi hittills fått två hela årskullar.

När man skall bedöma orsakerna till att tandläkarna inte räcker till bör man också ha klart för sig det stegrade behov av tandvård som sammanhänger med att folk fått upp ögonen för tändernas betydelse ur hälso- och skönhetssynpunkt.

Under vissa tider har vi i Stockholm lyckats "utackordera" skolbarn hos privatpraktiserande tandläkare i ytterområdena. Men glädjen över denna nödlösning som vi givetvis är glada åt så länge vi inte kan besätta alla tjänster — blir i regel kortvarig. De privatpraktiserande tandläkarna får oftast myc-

ket snabbt ett så stort klientel att de avsäger sig skolbarnen.

— Kan det framtida behovet täckas av utbildningen vid högskolorna i Stockholm och Malmö?

— För att täcka den akuta bristen skulle vi under viss tid också behöva ytterligare en tandläkarhögskola. Inom tandläkarkretsar hoppas vi på att riksdagen skall tillstyrka föreliggande förslag om en tredje högskola. Längre fram — när det akuta behovet är täckt — kunde skolorna i Stockholm och Malmö kanske minskas. De är nu större än vad som kan anses lämpligt ur utbildningssynpunkt.

När det gäller det framtida behovet, måste man dock vara klar över att det är en storlek med många okända faktorer. Jag vill hoppas att vi skall lyckas minska behovet betydligt. Tandrot är en sjukdom som alla andra. Forskningen arbetar intensivt på att lösa problemet. Det måste löna sig att ge större anslag till forskningen, så att vi kan komma till botten med hela orsakskomplexet.

En glädjande företeelse under senare år är att kariesfrekvensen ej har ökat sedan 1952.

— Vad kan detta tillskrivas?

— Vi vill gärna tro att det sammanhänger med den propaganda som vi sökt bedriva i samverkan med skolor och föräldraföreningar för bättre munhygien och minskat bruk av sötsaker. Propagandaanslagen är inte stora. I år har vi 6.000 kr. i Stockholm — beloppet innebär en fördubbling gentemot

Tar barnen skada av serieläsning?

På senare år har det diskuterats allt livligare om de tecknade serierna och deras inverkan på barnen. Som vanligt har de mest skilda uppfattningar förts fram — från det att serierna över huvud taget inte har någon inverkan alls på barnen till att de gör ungarna till brottslingar och smågangsters.

Frågan är ganska komplicerad, och det har gjorts förvånansvärt litet från vetenskapligt håll för att närmare studera och analysera se-

tidigare år — och har kunnat rikta en rad skrifter till barnen och till målsmännen. En skrift som förtjänar uppmärksamhet både bland lärare och föräldrar är Axel Höjers "TANDRÖTA — orsaker och förebyggande". Tyvärr säljes inte skriften genom bokhandeln men erhålles för 1 kr. genom Medicinalstyrelsen med 20 % rabatt vid inköp av minst 100 ex.

— När det gäller att fostra barn till en god tandvård och att anpassa kosten till tandernas behov — säger Karin Widerström till sist — har lärares och föräldrars insats avgörande betydelse. Kan kvinnoorganisationerna och andra folkliga organisationer hjälpa till på den fronten vore mycket vunnet. Den ökade kariesfrekvensen har medfört en betydande ökning av den tid som åtgår för behandlingen av barnen. Staten skulle kunna spara miljoner på minskningen av tandröten och de enskilda familjerna — som enligt vad en utredning visar i regel har större utgifter på tandvård än all annan hälsovård tillsammans — skulle också kunna spara åtskilliga vackra slantar.

Ryman

rierna och serieläsningens inverkan på ungarna. Det är mycket märkligt att psykologer och sociologer har ägnat den här frågan så liten uppmärksamhet, när ju ändå serierna — och särskilt seriemagasinen — utgör den *kvantitativt* sett mest betydelsefulla delen av barnlitteraturen i dag: För närvarande produceras det något över två miljoner barnböcker årligen i Sverige — men mer än trettio miljoner seriemagasin. Bara det är ju en tankeställare.

Innan jag närmare går in på frågan hur barnet upplever bilden, vill jag understryka att det är stor skillnad på serier och serier. En del tecknade serier är ju verkligt kvicka och roliga — alla har vi väl myst åt gamle herr Adamsson och delat glädje och sorg med Lisa och Sluggo, för att nu nämna några av de bästa. Andra serier — och det är nog de flesta — är mer eller

Gangsterserierna är den mest onödiga av alla gödningsmedel för den grund ur vilken brottet gror, säger socialläkaren Nils Bejerot i denna artikel där han tar upp den mycket debatterade frågan om vilken skada barn kan ta av serieläsning.

mindre smålarviga men skäligen harmlösa. Men sen finns det också en hel del serier — framför allt i vissa magasin — som är genomdränkta av våld och brutalitet och allsköns kriminalitet — där det mördas för mordandets egen skull, och där skräck- och chockeffekterna är de strängar man spelar på. Det är framför allt mot den genren som kritiken riktar sig. De andra serierna är på sin höjd smak- och och läsvaneförsämrande — och det är naturligtvis inte heller oväsentliga aspekter, när det som här gäller unga människor i de mest formbara åldrarna.

Så till frågan: ÄR T. EX. GANGSTERSERIERNAS SKADLIGA FÖR BARN?

Några prov på den flora av seriemagasin som finns att köpa i varenda tidningskiosk i vårt land.

Jag skall genast erkänna, att det inte finns någon invändningsfri vetenskaplig undersökning, som ger klart besked på den frågan. Denna sorgliga brist sammanhänger naturligtvis med att det är så ytterligt svårt att isolera och studera just enbart *seriernas* effekt på barnen när de samtidigt kanske läser dåliga deckare och detaljerade kriminalreportage i dagspressen och veckotidningarna, när de ser råa gangster- och äventyrsfilmer och dessutom — det gäller i första hand i USA — får i sig en hel del genom televisionen.

Beträffande filmen och dess inverkan på de unga har det gjorts en del eleganta och mycket intressanta undersökningar som talar sitt tydliga språk.

Jag tror man har rätt att dra vissa paralleller mellan film och serier. I båda fallen är det ju bildupplevelsen, som är det centrala. När det gäller filmen är det rörliga bilder med ljud, som konsumeras intensivt under ett par timmar i veckan. När det gäller serierna har vi bildsviter med sparsam text. Alldeles säkert kan serierna inte fånga ungarna så helt som filmen, men i stället är det här fråga om en daglig dosis retning och spänning, som väl i allmänhet per vecka räknat vida överstiger vad filmkonsumtionen ger. Många forskare anser därför att seriernas inverkan på barnen är vida större än filmens.

Vid Ohiouuniversitetet gjorde man för några år sedan en förnämlig undersökning om filmens inverkan på barnens sömn. Man lät 170 barnhemsbarn — som ju lever under likartade yttre betingelser — se filmer av olika slag om kvällarna under några dar. Sen fastställde man i över 6.000 sömnkurvor barnens rörlighet i sömnen.

Det visade sig då att flickorna hade 14 % och pojkarna 26 % större rörlighet per sömntimme efter biobesöken. Störst var oron un-

AMERIKANSK SERIEHJÄLTINNA

Den 5 maj återgav den norska tidningen Dagbladet dessa bilder ur ett amerikanskt seriemagasin som spritts i miljonupplagor och kritiklöst slukats av barn. När kommer denna påhittiga unga dam till oss? undrar Dagbladet med bävan och återger seriens innehåll: En liten flicka med uppnäsa är hjältninnan. Hon skjuter sin far medan han sover, springer ner till sin mor och sätter pistolen i hennes hand och uppnär på det sättet att både modern och hennes vän hamnar i elektriska stolen. "Precis som jag ville ha det", ler den lilla flickan förnöjt. "Domstolen sände mig till faster Kate, där jag får bo i ett fint hus med vackra möbler, där jag får alla leksaker jag önskar mig och den kärlek jag behöver."

der förnatten och det kompenseras inte av större lugn under efternatten. Barnen vaknade alltså vanligen otillräckligt utvilade. De visade samma trötthetssymptom som vid de tillfällen, då de experimentellt hölls vakna och bara fick sova sex i stället för vanliga nio timmar. Den undersökningen visar alltså, att spännande och rafflande historier griper mycket djupt i de unga sinnena, och det inte bara för stunden.

En annan liknande undersökning — i det här fallet använde man sig av psykogalvaniska mätinstrument — kunde man klart visa, att *tragiska scener, konflikter och farosituationer* framkallar de största känsloreaktionerna bland barn under 12 år, något mindre bland pu-

bertetsungdomen och betydligt mindre bland de vuxna.

Spetsar man så till problemställningen och frågar: KAN GANGSTERSERIERN GÖRA UNGARNA KRIMINELLA? så måste man nog svara, att såna serier *ensamma* lyckligtvis inte skapar smågangsters av våra barn. Men de utgör otvivelaktigt en faktor bland många andra — såna som personliga konflikter, trasiga hem, otrygghet, dålig påverkan genom kamrater, olämplig litteratur, film osv. Det är som den gamle rättspsykiatern professor Kinberg yttrat: "Sådana omständigheter göder den jordmån varur brottet spirar."

Och helt säkert är gangsterserierna den mest onödiga av alla dessa gödningsmedel för den grund där brottet gro.

När Andrea fick fredspriset

I Moskva gästspelade våren den 15 april. Dagen innan hade det varit vinter och en snål blåst hade yrt genom gatorna, den dagen sken solen på Kremls gyllene kupoler. Det var den dag då Andrea Andreen skulle motta Stalinpriset för sitt arbete i fredens och mänsklighetens tjänst.

När vi for genom Moskvas breda gator på väg till ceremonin vände sig plötsligt en av våra följeslagerskor som satt vid chaufförens sida och sade:

— *Andrea Andreen, jag ville att Ni skulle veta hur vi ryska kvinnor känner det i dag. Jag ville att Ni skulle veta hur djupt vi är förbundna med fredsarbetet. Jag är ännu ung, jag kunde haft fyra söner, så som Er dotter har, men jag är änka, min man stupade 1943 i Ukraina. Jag vill ge mitt liv för att inte min son också skall stupa på slagfältet som sin far!*

När vi kommer in i den höga Sverdlovsksalen med sina vita pelare i Kreml där ceremonin skall äga rum känner vi samma stämning i luften som vår följeslagerska så gripande uttryckt.

Salen är fullsatt av representanter för fredsarbetarna och Kvinnornas antifascistiska kommitté. De har valts på fabriker och arbetsplatser. Det är inga tröttkörda habituärer på officiella sammankomster, det är det arbetande fredsälskande folkets representanter som hälsar Andrea Andreen med varma och ihållande applåder när hon träder in i salen.

En del gamla vänner urskiljer vi. Där är Parfenova, välbekant från Kvinnornas Demokratiska Världsförbund, läkaren Margarita Sacharova, som besökte Stockholm

Den 15 april fick dr Andrea Andreen i Sverdlovsksalen i Kreml motta det internationella Stalinpriset för sina insatser för fred och mänskligt framåtskridande. Om den högtidliga ceremonin berättar här Eva Palmér, som åtföljde dr Andreen på hennes resa till Sovjetunionen.

för några år sedan, den tidigare Times-korrespondenten Ralph Parker som skrev Komplott mot freden och som deltagit i fredsarbetet. Andrea hälsar också på Usbekistans vice kulturminister, som vi någon vecka senare skulle återse i hennes fjärran hemland, på ordföranden i kommittén för det internationella fredspriset, akademiledamoten professor D. V. Skobeltzin, den sovjetiska fredskommitténs ordförande författaren Nikolaj Tichonov, ordföranden i antifascistiska kvinnokommittén, Nina Popova, och många, många fler.

Professor Skobeltzin läser upp kommitténs beslut och framhåller i sitt tal att just nu utvecklas runt om i världen en folkomfattande rörelse för förhandlingar mellan stormakterna, för nedrustning och för förbud mot atomvapnet. Han yttrar till sist:

"När den framstegsvänliga mänskligheten får till stånd en stabil och varaktig fred i hela världen, så skall den med tacksamhet nämna dem som kämpat för dessa höga mål utan att spara sina krafter. Bland dessa namn kommer med all rätt också dr Andrea Andreen att nämnas."

Därefter överlämnades priset under stormande bifall från de närvarandes sida till Andrea Andreen. Sedan talade Nikolaj Tichonov,

Andrea Andreen och professor Skobeltzin under ceremonin då priset utdelades.

Nina Popova, Margarita Zacharova och en representant för sovjetungdomen, tillskärerskan M. S. Levjtjenko. Slutligen framförde jag själv en hälsning från Svenska Kvinnors Vänsterförbund och Svenska Fredskommittén.

Sist talade Andrea själv och yttrade bland annat:

Om jag åtminstone vore en väl-talare och kunde ge min tacksamhet uttryck som vore den värdiga. Den djupa tacksamhet jag känner är inte bara personlig. Jag känner mig stå här som en representant för fredskämparna i mitt land, i alla de nordiska länderna. Bland det mest gripande som hände mig när jag fått fredspriset var alla de vittnesbörd jag fick motta om att fredens försvarare i våra länder kände mitt fredspris som en heder för oss alla, som en stor uppmuntran, ett erkännande, en uppförd-ran. Därför frambär jag i dag ett tack från oss alla för att Stalinpriset för stärkande av freden mellan folken tilldelats en av oss.

När jag frambär mitt tack för Stalinpriset, så tackar jag samtidigt för något som är ännu större, nämligen för det fredsarbete som Stalinpriset är uttryck för: det fredsarbete som utförs av Sovjetunionens fredskommitté, av Sovjetunio-

nens regering och av edert folk. När jag uttalar detta tack känner jag att fredsarbetare i hela världen står bakom mig. Att det i Sovjetunionen finns en verklig folkrörelse för fred är en oskattbar tillgång för världen av i dag.

Vi som lever i länder där det ännu inte finns en aktiv folkopinion mot kriget känner djupt det ansvar som vilar på oss. Vi vet att en världsomfattande opinion mot kriget är en stormakt som kan bidra att rädda mänskligheten från det hot om undergång som nu hänger över oss.

Mänskligheten har aldrig förr varit i så stor fara som nu. På samma gång finns det större möjligheter till en lycklig framtid än någonsin förr. Vi kan nu skymta en dag då alla människor på jorden får möjlighet att leva ett människovärdigt liv. Samtidigt upplever vi förstörelsemedlens fulländning. Och vi ser att hänsynslösa krafter rastlöst driver ett spel, där insatsen är vår civilisation, vår existens, mänsklighetens framtid. Därför är fredsarbetet vår generations viktigaste uppgift. Redan i sin nuvarande omfattning har världsfreds-rörelsen åstadkommit stora ting. Den måste växa. Den dag måste komma då folkens massa i alla länder säger nej till kriget. Den dagen börjar en ny epok i mänsklighetens historia. Detta är vårt hopp. Alltså, låt oss arbeta vidare för Freden!

*

På kvällen hade en bankett anordnats på hotell Sovjetskaja för ett 70-tal personer, där en mängd tal och hälsningar utbyttes.

Där talade en representant för den ortodoxa kyrkan, representan-

Mod att blomma i färger . . .

Försommar — det är syrendoft och examensklädda ungar, det är de solljusa, härligt blåsiga torkvädersdagarna på landet och de

ter för freds-rörelsen, läkarna, författarna, filmen, teatern, lärarna, kvinnorna. Alla delar av det ryska kulturlivet var representerade. Stämningen var både högtidlig och hjärtlig, det skulle behövas en författares penna för att återge den. Andrea själv var så vacker i sin vita klänning och sin gyllene medalj att det var ofrånkomligt att talarna gled in på liknelsen om snödrottningen från Norden.

Dagen efter var det slut för Andrea att leva inkognito i Moskva. Hennes vackra bild pryddes en halv sida i Pravda och likadant i alla de stora tidningarna. Männskor samlades kring henne i museerna och affärerna från Moskva till Tasjkent. De ville trycka hennes händer, hylla henne och tacka henne för ett livslångt arbete i fredens och människokärlekens tjänst.

Eva Palmær

Det vackra fredsprisdiplomet studeras. Bredvid dr Andreen står Nina Popova, ordf. i Antifascistiska kvinnokommittén, vicepresident i KDV och innehavare av Stalins fredspris. Bredvid henne arkitekt Hillevi Svedberg och längst t. v. Eva Palmær.

blåskimrande kvällarna i storstadens strålande ljusinfattning.

Människan stiger fram ur det långa vintermörkret, vandrar under himlen utan brådska, gläds åt solvärmens och färgspelet i natur och gatuliv.

Det är ett sant nöje att promenera på någon av huvudgatorna en sådan dag. Till Stockholm kommer skolklasserna på studieresa. Deras karavaner är förtjusande inslag i gatuvimlet, som nu är livligare och brokigare än någonsin. Staden har fått ett nytt ansikte; markiser och parasoller lyser i orange och grönt, sommarklänningar och herrblazers fladdrar förbi som lätta blomblad för västanvinden. Färgen tar jorden och människan i besittning.

Bara den fylliga kvinnan dröjer sig kvar i diskret grå eller mörkblå uniformering. — "Inte kan jag ha rött — som är så tjock!" suckar hon framför tygdisken, alltmedan hennes händer längtansfullt följer den nya bomullens mjuka fall och hennes ögon dricker in dess djupa färglyster.

Men varför inte egentligen? Visst finns det färger också för den robusta gestalten, och för övrigt — har vi i dessa kalorijaktens tider enkelriktat vårt skönhetssinne så till den grad, att vi inte längre kan uppskatta också det frodiga, det mogna hos människan?

Jag önskar vi kunde lära av söderns kvinnor i det avseendet. De visar ingen grämselse för överflödiga kilon, tvärtom förstår de ofta att spela ut sin yppighet så att den blir en del av deras charm.

Den svenska kvinnan får komplex om hon är litet rundare i figuren än vad de utländska modejournalerna tillåter. Hon gömmer sig i det strikta, hon döljer sina egna färger i det eviga grå.

Naturligtvis — det är fördelaktigare med en diskret enfärgad ha-

Forts. å sid. 24

För våra barns skull

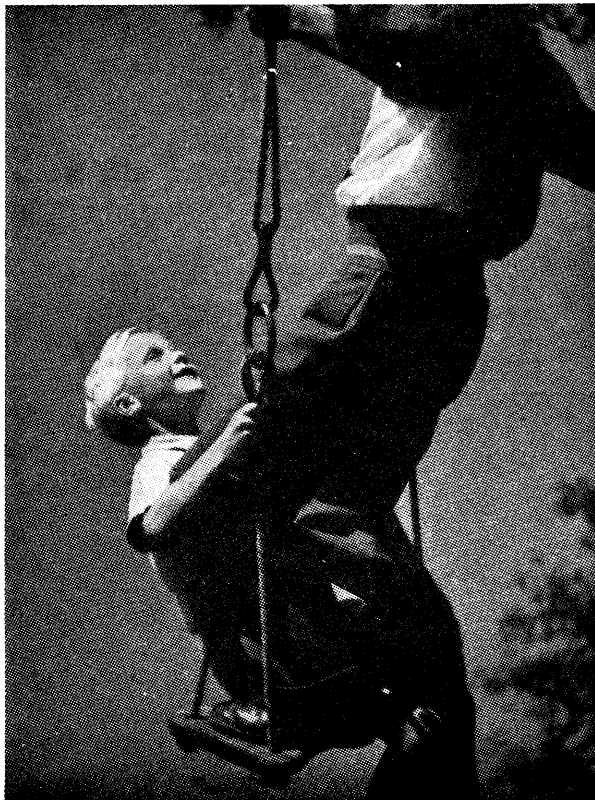
Jag ska själv göra vind — säger flickan — så att fjunen kan flyga. Maskrosfjun tycker om att flyga. Helst vill de hamna vid ett dike. Då blir de kanske fina gula rosor till nästa år. Ja, för det har mamma sagt...

Även grabben tycker om att flyga. Det får han inte än. Men i gungan är det minst lika roligt. Helst när pappa ger fart. Och när han blir stor får han lära att gå upp i luften — på riktigt...

Hur länge skall livet leka för våra barn? Vätebombskrevadernas tid har börjat.

Nej, vi vill inte tänka på det. Vi vill fånga nuet. Bada i den svenska försommarens skira färger. Sme-
kas av vindarna. Värmas av solens strålar. Vi vill glädjas med våra ungar. Plugget är färdigt för den här gången. Sommarens fröjder står för dörren.

Men på Bikiniatollens öar föder kvinnor, som ut-
sattes för strålning efter den första atombombskre-
vaden, defekta barn. Många av dem dör som spädbarn. De orkar inte leva. De har berövats livsgnistan innan de föddes.

En vätebomb har större sprängverkan än alla bomber det amerikanska stridsflyget fällde under det andra världskriget. USA provar nu ut deras verkan. Det kallas för experiment. Men japanska fiskare har dödats vid "experimenten". Och på Stilla havets öar ber infödingarna till sina gudar att skydda dem mot vindar som vanställer, driver till vansinne, dödar.

Det kan — som i år — ofta dröja länge innan varma sommarvindar tar oss i famn. Måhända skall vi en gång hoppas att de aldrig kommer?

Måhända skall den hisnande förhoppningen hos grabben i gungan om kommande flygseglatser för-
bytas i förbannelser över att tekniken ännu får miss-
brukas?

Måhända skall maskrosfjun förgäves söka sig in över vätebombskrevadens svenska ökenlandskap?

Nej, det är för ont att tänka. Och det får inte ske!

Om alla som älskar livet säger ifrån måste "ex-
perimenten" stoppas och atomvapnen förbjudas.

Fru Pandit i Förenta Nationerna har uppfordrat kvinnorna i hela världen att hålla samman mot vätebomben. Det är det oprutliga kravet till alla kvin-
nor denna Barnens Dag. För barnens skull måste vi höja vår röst för att få vätebomben förbjuden.

Rodny Öhman

Barn utan barndom

Ekvatorialafrika dör inför våra ögon. Det är på tiden att myndigheterna ägnar denna fråga uppmärksamhet", hette det i en officiell rapport från denna franska koloni för några år sedan. På mindre än ett halvt århundrade hade invånarantalet sjunkit med hälften.

Bakom statistikens torra siffror ligger en skrämmande verklighet. Undernäring i ett land med givmild jord och slösande sol; fattigdom i ett land som är oerhört rikt — på guld, järn, koppar, diamanter, elfenben, tenn; materiell efterblivenhet på alla områden av folkets liv i trakter där de vita samlar förmögenheter och bygger hypermoderna militärtekniska anläggningar; kulturell efterblivenhet som medvetet och avsiktligt vidmakthålles av de främmande herrarna. Det är kolonialförtryckets Afrika.

I Kenya äger 3.000 vita omkring 17.000 kvmil av den bästa jorden och 5.500.000 afrikaner har sammanlagt 50.000 kvmil jord av sämre sort.

Barnadödligheten i Afrika är bland den högsta i världen: i Togo, Guinea, Elfenbenskusten är den 33 procent under de två första levnadsåren. I Sydafrika är dödligheten bland afrikanska barn ständigt högre än 15 procent och når i vissa områden 40—60 procent. I Tunisien och Egypten är det inte ovan-

ligt att en mor som fött 8—10 barn har ett kvar i livet — eller inget alls. De nyfödda afrikanska barnen väger i genomsnitt mindre än normalt, läkare har påvisat att det oftast beror på undernäring hos mödrarna. I en svart familj är det vanligt att mannen — arbetare på en plantage eller ett vägbygge eller i transportväsendet — avstår från sitt morgon- eller middagsmål, lönen skulle inte räcka till. Kvinnor och barn har ännu lägre löner. Ofta måste de arbeta samman med familjefadern, alla för enbart dennes lön.

I hela Centralafrika arbetar de färgade kvinnorna, med ett barn på ryggen och i glödande sol, på té- och bomullsplantager, i vägarbeten, eller bär tunga bördor kilometervis. Tvånget att betala skatter och avgifter i kontanta pengar gör att de svarta, särskilt kvinnorna, måste ta vilket arbete som helst till vilken betalning som helst. På detta sätt får de vita företagarna och kolonialadministrationen billig arbetskraft i överflöd.

Fattigdomen och undernäringen beror till stor del på att kolonialisterna gynnar exportindustrierna som de får billig arbetskraft till och gör stora vinster på, medan de låter de näringsgrenar förfalla som skall skaffa fram mat och andra förnödenheter till folket.

Enligt en FN-statistik över hälsovården i de 24 av Afrikas länder

som det finns siffror över, finns det i fem länder inte en läkare på 50.000 invånare. I tolv länder finns det 1 läkare för 10—50.000. Det finns inte ett enda afrikanskt land bland de 23 länder i världen som har 1 läkare för mindre än 2.000 invånare.

Barn som inte har något de kan kalla hem, barn som aldrig får äta sig mätta, driver i skaror omkring i städernas vimmel. Från 6-årsåldern söker de själva skaffa sig dagens tillfälliga föda — som skopputsare, som bärare, som tiggare, och i hundratal och tusental åker de in och ut i fängelserna för att de stulit — av hunger.

I Kenya arbetar 40.000 barn på plantagerna för en lön som är hälften av de vuxnas. I Tanganjika innehåller kolonialadministrationens regler — enligt ett FN-dokument av 1951 — bestämmelser om hur många piskrapp ett barn skall ha om det lämnar ett arbete ofullbordat: 16 rapp för barn under 16 år, 24 för dem som är över 16 år.

Men allt starkare blir de afrikanska folkens krav på ett människovärdigt liv i ett fritt land. Kolonialherrarna svarar än så länge med skenbara eftergifter, med manövrer för att splittra de svartas organisationer och med terror — som på Madagaskar, Elfenbenskusten, i Tunisien och Kenya... Kolonialintressena och rustningsindustrin vill behålla greppet om det

I halmtäckta lerhyddor bor den arbetande befolkningen i Sydafrika.

Vandringsfanan till Stockholm

Deltagarna i SKV:s förbundsmöte i Göteborg i september i fjol minns den lilla högtid, då medlemmar av Stockholmsdelegationen överlämnade en vandringsfana till förbundet. Den skulle gå från distrikt till distrikt för särskilda förtjänster vid förbundets utbyggande, tidningens spridning och för kvinnornas enande över partiskiljande gränser till fredens försvar.

— Detta är förvisso en fana av särskilt slag — yttrade doktor Andreen då hon mottog gåvan — men den är precis såsom vi vill ha den. Birgitta Malmstens tolkning — i batik på linne — av det vi vill, är en riktig tolkning.

Förbundet beslöt att i första omgången ställa upp vandringsfanan i en tävlan om ökad spridning av "Vi Kvinnor" samt för skapandet av en fond som dels bidrar att säkerställa dess utgivning, dels möjliggör en bättre utstyrsel.

Tävlan som pågått under tiden oktober—mars har nu avslutats. Den tillförde tidningen 4.155 prenumeranter. De fasta lösnummerupplagorna höjdes med 824 ex. Till andelsfonden har hittills influtit 1.678 tior (eller andelar om ni hellre vill). Som segrare i tävlan utgick Stockholms stad. Vandringsfanan stannar nu hos stockholmsdistriktets avdelningar under ett år. Distriktet svarar för över en fjärdedel av hela prenumerantstoc-

rika Afrika. Afrikas folk vill äga sin kontinent, förvandla den till ett gott land för dess invånare, ett tryggt hem och ett framtidsland för dess barn.

M. L.

ken, omkring en sjättedel av lösnummerupplagorna och en dryg femtedel av andelstierna.

Medan förbundet som allmänt mål ställde uppgiften: lika många prenumeranter som medlemmar, fyllde Stockholm denna till 166 %. Uppgiften att skaffa en andelstia för var annan medlem har också överskridits liksom uppgiften att fördubbla lösnummerupplagan till jul. Slutligen har även den fasta lösnummerupplagan höjts, närmare en femtedel av den totala höjningen.

Att märka är att arbetet varit jämnt fördelat över samtliga avdelningar, som även bedrivit en god organisatorisk verksamhet i övrigt.

Som god tvåa kommer *Västra Sveriges* distrikt. Det fick visserligen inte lika många prenumeranter som medlemmar, men har goda lösnummerupplagor och gjorde — särskilt ifråga om julnumret — rent av strålande insatser. Förbundets målsättning beträffande andelstierna har också väsentligt överskridits. I synnerhet i Göteborg har arbetet utmärkts av planmässighet och kollektivitet.

Det skulle föra för långt att närmare omtala prestationerna inom varje distrikt. Tävlingskommittén har vid sitt bedömande utgått från antalet medlemmar inom varje distrikt och det är alltså antalet poäng per medlem som faller utslaget. Enligt denna poängberäkning placerade sig distriktet på följande sätt (siffran anger antalet poäng per medlem i distriktet):

1) Stockholm 681, 2) Västra Sve-

rige 535, 3) Västerbotten 533, 4) Norrbotten 480, 5) Skåne 477, 6) Örebro län 443, 7) Östergötland 396, 8) Västmanland-Dalarna 372, 9) Stockholms län 332, 10) Gävleborgs län 318, 11) Värmland 308, 12) Småland 308, 13) Medelpad 284, 14) Södermanland 262, 15) Blekinge 170, 16) Ångermanland 147.

Det mest anmärkningsvärda är att samtliga de tre största distrikten — Västra Sverige, Norrbotten och Stockholms stad — ligger bland de allra främsta. Det är ju annars relativt lättare att få höga resultat per medlem där medlemsantalet är relativt lågt. Resultatet är så mycket mera glädjande som samtliga dessa distrikt under kampanjen även bedrivit en mycket god utåtriktad verksamhet på andra områden.

I samtliga distrikt har det arbetats bra. Kampanjen har skapat en god grundval för det fortsatta utbyggandet av vårt lands demokratiska kvinnorörelse.

Vi ringer ordföranden i Stockholms distrikts arbetsutskott för att höra hur man i det segrande distriktet tänker utnyttja de vunna resultaten.

— *Det finns bara ett svar att ge — säger Rodny Ohman — vi måste ut och ta nya medlemmar. Vi har en tidningsupplaga som är mer än tre gånger medlemstalet. Det visar att vi har stora möjligheter. Arbetet för de utåtriktade opinionsyttringarna måste förstärkas. Ty det är ju framförallt i arbetet för kvinnornas och barnens dagsaktuella problem som vi måste söka kontakt med de kvinnomassor som skall kunna göra vårt förbund till en avgörande kraft i den demokratiska kvinnorörelsen.*

På liknande sätt låter det även i Västra Sverige och många andra distrikt. Saken är klar. Det måste bli tävlan om medlemsvärvning. Redan i höstens arbete och arbetet

Det handlar om Arbetsglädje och kollektivitet

I detta och ett par kommande nummer vill vi presentera några av Vi Kvinnors duktiga kommissionärer och försäljare, de som gör arbetet ute på fältet och vars förtjänst det är att vår tidning stadigt marscherar framåt i upplaga. Det finns många hundra av dem, men vi måste nöja oss med att från varje distrikt ta några representanter för dessa tidningens outtröttliga medarbetare. Vi börjar med de tre största distrikten: Stockholm, V:a Sverige och Norrbotten.

VI KVINNOR är ännu relativt ung och okänd. Den seglar inte fram i det allmänna erkännandets förliga vind. Den har inte traditionen att bygga på, men den går framåt.

Allt flera lär sig inse att Vi Kvinnor orädd fortsätter där de traditionellt erkända kvinnotidningarna håller på att släppa taget. Vem har förtjänsten av att tidningen kommer ut till nya kvinnokretsar?

Om vi frågar våra tidningsförsäljare och prenumerantvärvare, svarar de blygsamt: det är inte vår förtjänst. Tidningen säljer sig själv. Det är en glädje att gå ut med den.

Så heter det i åtskilliga svar på en fråga som redaktionen nyligen ställde till avdelningarna inom Svenska Kvinnors Vänsterförbund, som organiserar arbetet för Vi Kvinnor. Men redaktionen vet att tidningen skulle vara död och sakna inflytande om inte medlemmarna i SKV såg det som en angelägen uppgift att vinna allt större spridning för den.

"Vilka är de bästa tidningsarbetarna hos er? Hur arbetar de?" — var de frågor som ställdes till avdelningarna. På redaktionens bord ligger redan en stor trave med svar, det lär knappast bli möjligt att publicera dem alla. Vi måste sannolikt begränsa oss till att i detta och ett par följande nummer ta de mest karaktäristiska svaren.

Ett gemensamt drag för alla svar är den anda av kollektivitet som präglar dem. "Vi är ju så många som hjälper till — heter det — men ska någon nämnas före andra så får det bli... Och så nämnes då från våra skilda avdelningar landet runt tiotals

nästa vår kommer det således att avgöras var vandringsfanan skall hamna härnäst.

Rita

Tre stockholmskor: fr. v. Hildegard Liedholm, Anna Vilenius och längst t. b. Gerda Johansson med sin minsta i knäet.

och åter tiotals utomordentliga tidningsarbetare som, övertygade om att "Vi Kvinnor mest konsekvent för deras talan, vill göra den till den ledande tidningen på kvinnopolitikens område.

Stockholm: Glädje och plan

A och O i arbetet

I den nyss slutförda kampanjen för vår tidning som tillförde den närmare 3.000 nya läsare i form av prenumeranter och lösnummerköpare, seglade Stockholms stads distrikt. Det kan därför vara på sin plats att först låta några stockholmare — som bidrog till att bland annat skaffa de 1.100 prenumeranter som distriktet nu har — komma till tals.

Esther Wahlund, söderavdelningen, och Linnéa Käller, Blommensberg, är båda sedan flera år trägna lösnummerförsäljare. I kampanjen har de dessutom värvat många prenumeranter — Ester Wahlund hela 89 stycken och Linnéa Käller ett 60-tal. På frågan om hur de gått tillväga svarar de med en mun att det är det årslånga arbetet och träningen det kommer an på. "Man måste kunna resonera om tidningens innehåll med kunderna" — säger Hildegard Liedholm, Enskede,

som sålt Vi Kvinnor sedan dess första nummer och alltid söker få de fasta köparna till prenumeranter. I år har hon skarvat i med över 30 nya. "Och så måste man ha system i arbetet", säger hon, "så att de som verkligen köper tidningen blir besökta med varje nummer. Sånt kan också leda till vänskap för livet."

Margit Karlsson, Hägerstensavdelningen, som värvade 73 prenumeranter i kampanjen, understryker också det där om planmässighet i arbetet. "Man måste metodiskt utnyttja sina kvällar när man ska värva prenumeranter. Tycker man inte det är roligt att få kontakt med nya människor är det givetvis ingen idé att ge sej i kast med en sådan uppgift", menar hon. Och Karin Kronkvist, som skaffat över 50 prenumeranter, till större delen folk hon aldrig träffat förrän hon "knackade dörr", säger: "Framför allt måste man vara glad och själv tro att det är möjligt övertyga andra om att tidningen fyller ett behov i deras liv." Och fru Kronkvist är gladlynt som få.

Bland de 85 ständiga lösnummerförsäljarna i Stockholm har vi fru Anna Vilenius. Så här säger hon: "Kvinnor som man säljer tidningen till väntar att man ska återkomma. Det är därför arbetet är roligt. Man

får nya vänner på det sättet. Hos oss i S:t Göransavdelningen samlas vi gärna till kaffe efter en kollektiv försäljning och utbyter erfarenheter." Att arbetet för vår tidning är roligt är något som *Elna Pettersson* på Kungsholmen också instämmer i. Hon vet vad hon talar om ty alltsedan starten har hon troget sålt Vi Kvinnor.

Gerda Johansson har länge organiserat lösnummerförsäljningen i avdelningen Fyrklövern. Även hon understryker glädjen i arbetet. "Det finns en del som säger att de inte har tid därför att de har barn. Det bästa vi kan göra för våra barn är att stärka vårt arbete för deras trygghet i framtiden. Det gör vi genom att låta vår tidning tala till allt flera kvinnor och få dem med i arbetet för fred och bättre förhållanden."

Göteborg: Fördela arbetet bland många

I Göteborg, som gjort stora insatser i kampanjen för tidningen, inte minst på lösnummerförsäljningens område, är det främst två meningar som framhålls av kommissionärerna. Arbetet måste fördelas på många händer för att ge resultat och vi bör kollektivt gå ut på storförsäljningar. Det sista understrykes särskilt av *Signhild Axén* i Centrala avdelningen som har 140 ex.

Så här låter det hos *Ulla Pettersson* i Majornas avdelning, som började med 9 medhjälpare och en upplaga på 125 ex. men nu har 29 medhjälpare för att sälja avdelningens 225 ex.:

"En kommissionär skall framförallt försöka entusiasmera så många som möjligt. Hellre flera medlemmar som alla säljer så gott de kan än några få som ansvarar för hela upplagan. I Älvsborgsavdelningen med 150 ex. lösnummer understrykes den meningens livligt av *Emma Johansson* och *Iris Dahlin* och av tidningssessen i Hingsavdelningen — 100 ex. — *Elsa Johansson* och *Inga Britt Lindberg* samt av *Viola Hiller*, *Margit Andersson* och *Britt Haglund* i Torpaavdelningen som står för 170 ex. "Det händer ofta — säger *Iris Dahlin* — att köparna kommer efter en och frågar om förbundets program och arbete därför att de tycker om tidningen."

Ingvor Svensson i Högsboavdel-

ningen, som står för 100 ex. omtalar att hon "blir av med 20 tidningar på en liten stund och ofta får berömmade ord för tidningen av både husmödrarna och deras män".

Men även om göteborgarna tycker arbetets fördelning är den avgörande metoden för att få bredd på försäljningen och komma ut till kvinnornas massor, så odlar de också åtskilliga storförsäljare. I Majornas avdelning säljer *Anna Karlsson* ensam 60 ex. — "Det går fint", säger hon, "ty jag har

Tre av våra duktiga medarbetare i Göteborg: ovan t. v. *Ulla Pettersson*, där bredvid *Anna Karlsson*, båda hemmabörande i Majorna, och nederst *Emma Johansson*, Älvsborgsavd.

något fint att bjuda mina köpare." *Dana Falk* och hennes tioåriga son kan placera 80—90 ex. när det går som bäst. *Fru Ingrid Ahlberg* från Källtorp — även det en styv avdelning — brukar ensam klara av 50—60. "Ta med er flygblad om vad SKV är och vill, när ni går ut" — rekommenderar hon till alla avdelningar i landet.

Norrbotten: tidningsarbetet en naturlig del av det dagliga livet

Från Norrbotten, som är ett av förbundets bästa distrikt låter vi några av de äldsta och några av de yngsta komma till orda.

Mia Nyström i Kiruna som är över 60 år har i många år distribuerat tidningen — 100 ex. — till medhjälparna. Nog har det varit knogigt i de branta backarna, men på vintern tar *Mia* sparkstöttingen till hjälp. Är det tröttsamt? — "Nej, nog går det bra", säger *Mia* på sin trygga norrbottniska. "Vi har ju så bra medlem-

mar. Den hjälp jag behöver, får jag ju."

Nu har en yngre kraft, *Iris Stålnacke*, ryckt in i *Mias* ställe. I Luleå tillhör *Ottilia Wikström* — 73 år — och *Evelina Vikström* — 65 år — de medlemmar som i ur och skur säljer lösnummer och värvar prenumeranter. *Elsa Svensson* är yngre och brukar placera 25 ex. inom sitt bostadsområde. Varje gång det gäller extraupplagor ligger hon i täten. Och i kampanjen tog hon givetvis sina fasta lösnummerköpare som prenumeranter.

I Båtskärsnäs är det *Aina Stoltz* som står för både lösnummerförsäljningen och prenumerantvärvningen på orten.

I Råneå är det en helt ung kraft som ligger främst i tidningsarbetet, *Gunborg Bröms*.

"Jag har tagit som regel", säger hon, "att först göra mig förtrogen med innehållet i tidningen. 'Mamma, kan vi inte flytta någonstans där det inte finns någon himmel över oss', var en artikel som vädjade till alla mödrar. *Karin Lindqvists* bygdeskildring var också särskilt uppskattad. När jag tar prenumeranter gör jag det samtidigt med andra ärenden. Jag är förvissad om att vi skulle få ett bättre resultat om vi alla vore mera frimodiga att bjuda ut tidningen till alla dem vi i olika livets sammanhang kommer i kontakt med."

Fyra av de många tragna försäljarna i Norrbotten: ovan t. v. *Gunborg Bröms*, *Råneå*, bredvid henne *Aina Stoltz*, *Båtskärsnäs*. Nedan *Mia Nyström*, *Kiruna* (t. v.) och *Elsa Svensson*, *Luleå*.

Frågespalten

Om ni har bekymmer av något slag och ingen att anförtro er åt eller om ni känner er ensam och längtar efter kontakt, så kan ni skriva era frågor och funderingar till Frågespalten, Box 180 73, Stockholm 18 — och Sofia skall försöka svara.

*

"Rådlös mamma" skriver:

"Jag måtte ha det besvärligare med barnen än andra mammor, för jag får aldrig tid att gå bort eller träffa bekanta, knappast gå på bio annat än kl. 9 — och ändå har jag bara två barn — än så länge. De är så bråkiga och slåss när de är inne, och när de är ute blir det slagsmål med andra barn, och den äldsta, som är pojke, kommer in och gråter. Den yngre som är flicka, klarar sig bättre, underligt nog. Jag kör ut pojken igen, och klemar inte bort honom alls, men det hjälper inte ett dugg. Min man säger att jag skall vara bestämd med barnen, och det är jag också, men man blir så uttjatad både av honom och barnen. Aldrig en ledig stund. Och om jag tar mig ledigt, så händer det alltid något galet. Borta hos grannar är barnen mycket snällare. Jag undrar just hur andra mammor med småbarn har det?"

Svar:

Kära ni, det är ingen bagatell att uppfostra barn, inte något man kan göra på sidan om. I varje fall är det nyttigt för barnen att bli ömt omhändertagna. Att vara bestämd låter nog bra — men på vilket sätt är ni bestämd? Att köra ut dem — att säga att deras gråt är pjask? I så fall klarar ni moderskallet illa. Det finns mödrar som lägger bort sina egna krav på nöjen under den tid barnen är små — kanske därför att barnen är deras "nöje" och står deras hjärta närmast. Genom byte med grannar kan ni dock

MÄNNISKANS MÄRKE

Forts. fr. sid. 5

den på några månader." — I dag skulle vi kunna tillägga: Vår egen kultur är uppbyggd under ett par — tre årtusenden; nu är vi färdiga att förstöra den, kanske på en sekund. Ty i vår kultur sätter den mänskliga skaparkraften in sin högsta aktivitet och intensitet på det som syftar till att förstöra livet, i stället för vad andra jordens folk med uppjudande av alla sina krafter gått in för: att bevara livet, det dyrbara, det oersättliga.

Men nu händer också i dessa dagar det underbara, att dessa av oss så föraktade "färgade folk" träder fram på historiens scen och säger: Vi är lika begåvade som ni, hög-

säkert få barnvakt för att gå på bio ibland.

Hur andra mammor har det kunde ni få höra i radio. Det har varit en serie om förskolebarnen som har varit mycket lärorik. Bland annat talades det om att t. ex. sängvätning kunde bero på barnets *olycka*. Betänk detta. Oro, trots, otrivsel yttar sig i spänning, och denna spänning släpper barnet under sömnen! Samtidigt sades också att småbarn slår sin mamma — därför att modern slår ungen! Det har lärt sig beteendet av de vuxna — liksom de *lär* sig fula ord av far och äldre barn. Barnens "bråk" kan bero på att ni inte sysselsätter er med dem eller ger dem chansen att själva sysselsätta sig. Kom ihåg att barnen föds utan kunskaper — de måste lära av omgivningen, de har inte färdiga instinkter som myrorna — och *ni* är den som närmast är satt att ge dem deras livs handlingsmönster. Jag hörde nyss talas om en liten flicka som bad sin mamma säga: "Godnatt, lilla vän!" för det hade hon hört en annan mamma säga. Modern skrek: — "Sov nu bara, unge!" och gick ifrån barnet — kanske på bio. Hur tror ni den lilla flickan blir som vuxen? Stackars karl som gifter sig med henne — och stackars barn som hon inte kommer att säga godnatt åt! Kanske borde ni inte ha haft barn? Tänk efter om ni ville vara utan!

Sofia.

modiga västerlänningar, vi har kulturer som sträcker sig lika långt eller mycket längre tillbaka än er, och nu kräver vi erkännande, uppskattning, likaberättigande.

Och vad svarar så vi? Det är frågan, den stora frågan. Märker vi att vårt svar borde bli: *Lär ni oss* att med alla sinnen förnimma hur vårt liv beror på och hänger samman med livet omkring oss — *lär ni oss* att vakta livets gränser, så att vi inte i vårt övermod låter "fartens tjusning" och rekordens förhåxning — också när det gäller förstörelsemedel — styra oss och alla oskyldiga folk med oss ut i den ödeläggelse, den öken där inget liv mera kan gro.

Men det är en annan sak vi måste komma ihåg. Att varje barn på denna jord föds med dessa obegrip-liga skapande krafter, denna förmåga att *se* vad som *kunde* göras, vad som *kunde bli verklighet*. Och de föds med livets självklara förmåga att knyta kontakt, för att inte säga vänskap, med växter och djur — och människor! — runt omkring. Det är dessa skapande krafter som är det enda vi har att sätta vår lit och vårt hopp till då vi fattar att vår värld måste ändras. Men då gäller det: skall dessa rika anlag få växa och bli befruktande både för dessa människobarns eget liv och för mänsklighetens, eller skall vår uppfostran och utbildning tvinga dem in på smala, ensriktade vägar, där de inte hinner märka livet omkring sig, där de kanske blir kalla och likgiltiga och hårda. Tänk bara på en sak, hur våra barn står under trycket av den västerländska kulturens rent förhåxade tro på den trånga väg som leder genom betyg, poäng och examen — eller till ett "misslyckande", om man inte klarar examen. Det är ett fruktansvärt ord, misslyckandet, en fruktans-

Forts. å sid. 24

En ung mans väg...

Novell av OLLE LÄNSBERG

Det var sommar, och solen sken över parkens grönska, över den stora gårdsplanen med slåttermaskiner och andra jordbruksredskap, studsade bländande stark mot de vitkalkade ladugårdsväggarna och slösade sitt skimmer också över baggen Justus som lömsk över hettan vankade runt inne i sin inhägnad och spejade efter Georg, som när han hade tid brukade komma in och retas med honom och leka tjurfäktare.

Men Georg stod i kylrummet och plockade ihop mjölkmaskinerna och visslade "Två solröda segel" till ackompanjemang av vattnets skvalande i kylbassängen. Hans höfter ormade sig i valstakt, och han tänkte förnöjd på att det redan var torsdag, och i morgon var det fredag, och sen, sen var det äntligen lördag igen och dans både i Fjärås och Horred och i Sätilla, så det var bara att välja och cykla iväg dit som lusten föll på.

Sedan han blivit dräng på Kärrtorp hade han fått lära sig, att för att räknas som fullgod karl skulle man kunna arbeta hårt, man skulle vara stark och snabb i nävarna, och så skulle man kunna dansa — för att komma i kontakt med flickor, som man helst skulle älska. Att det sista hittills givit det magraste resultatet var visserligen tråkigt men inte något som han behövde ankla sig själv för, för sedan han genomgått danskursen i bygdegården i vintras hade han legat i hårt för att uppfylla också detta så svåra men eftersträvangsvärda manlighetsprov.

När han hörde mjölk bilen komma slamrande uppe i backen släppte han vad han hade för händer och gick ut på betongtrappan. Han kisade flinigt mot solen och sköt sommarkepsen bak i nacken, och när den stora lastbilen slingrade in i prånget mellan kylrummet och mågasinsbyggnaden hade han intagit den rätta posen och försökte så gott han kunde att likna Gary Cooper, lutad mot dörrposten på en saloon i Vilda Västern. Han morsade snitsigt, och mjölk kören stack ut sin svettstripiga skalle genom hyttfönstret och höll fram ett kuvert, som han grinande överräckte med orden:

— Hej, pigtjusare! Brev till dej

från en av dom grannaste töserna i socknen.

— Till mej? sa Georg och tappade hela attityden när hjärtat flög högt upp i halsen. Han stirrade på det avlång vita kuvertet utan att kunna fatta vem i hela världen som skrev till honom. Men hur nyfiken han än var så stoppade han brevet i bakfickan så länge. Chaffisen skulle inte få veta vad som stod i det, så mycket var säkert.

— Jaså, du törs inte läsa? grinade mannen i hytten. Hehe, pojkan! Nu får du skriva till kungs.

— I helvete heller. Man sköter sej väl, skrävlade Georg, men mjölk kören höll förtjust fast vid sin uppfattning.

— Men det är fullt i fan gjort, berömde han. Jag skulle gjort precis som du om jag fått chansen att få en av socknens storpampar till svärfar. Fast ni kunde väl väntat lite, ungjävlar. Ni är ju nyss konfirmerade, för helvete.

Han skakade på huvudet och gapskrattade åt den förvirrade Georg. Han hoppade ur hytten och klättrade upp på flaket. Men även om Georg med sällsynt övertygelse visste, att han inte kunde få anledning att skriva till kungs för någon flickas skull, var han mån om att få behålla det charmörskimmer brevet tydligen kastat över honom.

— Du snackar skit, sa han och försökte något lite att lägga band på sin glada förlägenhet. Men när han tog emot de stora femtiolitersflaskorna, kände han sig så full av kraft att han svingade dem från flakkanten rätt in i kylan där de skramlande brakade i betongen, så att mjölkchauffören varnade honom för att slå sönder både dem och golvet.

Men så snart mjölk bilen försvunnit om hörnet flängde han upp kuvertet

och drog ut ett styvt korrespondens-kort fullskrivet med rak, prydlig skolstil. "Hej Georg", började det, och fortsättningen kom honom att känna både förtjusning och oro. "Tack för i söndags på festplatsen i Björketorp och för att du följde mej hem. Det var så roligt att dansa med dej, och att åka cykel tillsammans hem på natten när höet doftade så gott. Vad gör du på lördag kväll klockan sju? Jag skulle så gärna vilja bjuda dej på middag då, för far och mor och Britta och Karin åker till Borås med bilen, så jag blir ensam i hela huset. Kom är du snäll, så skall du få dina älsklingsrätter. Om du inte är för upptagen vill säga. Skicka en rad med mjölk bilen i morron bitti. Jag väntar när han kommer. Hoppas du säger ja. Hjärtliga hälsningar. Din vän Maj-Britt."

Han läste det först tre gånger, och sedan han fyllt skummjolk i hinkarna läste han det två gånger till, innan han kände sig riktigt övertygad om att han blivit inviterad på middag till Maj-Britt Håkansson, dotter till storbonden och nämndemannen Karl Håkansson på Våxbo gård. När han gick utfodringsronden till svin och kalvar funderade han intensivt på vad det hela kunde betyda och på hur han skulle göra.

För visst ville han bli bjuden på middag av Maj-Britt, och visst kändes det malligt, men? Ja, för det första så hade han ju inte följt henne hem i söndags, i alla fall inte ensam, för de hade varit ett helt gäng som cyklat hem tillsammans. Pratad med henne hade han ju gjort då och då, gått tillsammans i några uppförsbackar hade de visst också gjort, och så hade han hejat av dem vid Våxbo, precis som alla de andra hade gjort.

Fast var det så, att Maj-Britt ansåg att han hade följt henne hem, så... Maj-Britt var en väldigt snygg flicka, men några ansträngningar hade han inte gjort, systrarna Håkansson hade han aldrig tänkt på på det sättet. Han hade alltid betraktat dem mera som kamrater, träffat dem hade han gjort rätt ofta, för de var ju släkt med Bengt, bonden Georg arbetade hos, och gillade dem gjorde han för att de var glada och bussiga.

I lördags hade han dansat två danser med dem var, men det var Britta, systern, som bjudit upp honom på damernas. Fast det hade han förstås bara tagit som en vänskapsdans, samtidigt som han varit själagläd över att slippa stå i högen som inte blev uppbyggd på sista dansen. Men om en flicka som Maj-Britt bjöd en grabb på middag så måste hon väl gilla den grabben? Måste hon väl mena något särskilt med det? Eller behövde hon inte det? Ja, han visste inte, men det var klart att...? Att om hon menade att de sedan skulle...

Näää, tänkte han och skakade villrådigt på huvudet. Hon var dock Karl Håkanssons dotter, och nämndeman var en av bygdens mest välbärgade och ansedda karlar. Gick det som folk sa, så skulle han kanske till och med hamna i riksdan endera dagen. Och så var han kusin med Bengt, och även om Georg var från Göteborg, och även om en del kallade honom lantbrukselev och han fick följa med Bengt och Sonja på släktmiddagar och storkalas, så var han, Georg, i alla fall bara vanlig dräng på Kärrtorp.

Han hade inte ens lyckats spara ihop till en egen lättviktare, och fast Karl Håkansson var en bussig karl som Georg druckit toddy tillsammans med i vintras, när Bengts far fyllde sjuttiofem år, så var det i alla fall en

viss skillnad på det och på hur Karl Håkansson antagligen skulle reagera om Georg började lönnmåga på Våxbo. Om det nu var det Maj-Britt menade? Men det var det kanske inte alls? Maj-Britt hade alltid verkat så ren och rar. Fast grabbarna... Ja han hade allt hört dom prata om Maj-Britt, men det gjorde dom förstås om alla flickor, och det mesta var nog i alla fall bara skrävel och förtal, för dom som hade mest att berätta, var dom som oftast fick åka hem utan brud efter danser och tillställningar.

Hela eftermiddagen och kvällen funderade Georg på hur han skulle göra, men morgonen därpå hade han bestämt sig, och han skickade ett meddelande med mjölk bilen om att han skulle infinna sig. På lördagen efter arbetets slut satte han igång den stora uppsnygningsapparaten. Han rakade silkesfjunet av sig med den nyinköpta rakhyveln. Han borstade händer och hals med nagelborsten tills skinnet ömmade. Han blankade skorna och klettade håret fullt med hårolja. Han höll på att knyta slipsen i en halvtimme innan knuten var som han ville ha den. Han var nere i köket och lånade Sonjas strykjärn och gav sommarbyxorna en noggrann omgång, och när han till slut speglat sig färdigt och intalat sig att han var till sin fördel, gick han ner i parken och bröt en

stor kvast rödlila rododendron, innan han äntrade cykeln och trampade i väg bort mellan de stora gårdarna.

Det var tre kilometer till Våxbo. När han svängde in i gårdsallén och klockan ännu fattades fem minuter i, väntade han vid brevlådan tills hon var sju precis innan han rullade ner mot manbyggnaden, beredd att som vanligt köra fram till köksingången.

Men när han kom mitt framför gårdsplanens runda blomsterrabatt öppnades verandadörren, och Maj-Britt steg ut på trappan och vinkade honom välkommen. Hon var klädd i sin finaste ljusa sommarklänning, hon hade konfirmationskedjan av guld kring halsen, hon hade vita sandalskor och nakna bruna ben, och håret var ett ljust krull av nylagda lockar. Hon var rank och snygg och frisk. Georg tyckte att hon var ovanligt till sin fördel, men när han gick fram emot henne med blomsterkvasten i näven, kände han sig egendomligt högtidlig och hade plötsligt glömt alla goda råd ur boken "Så går det till i umgänge och sällskapsliv".

— Hejsan. Så roligt att du kom, hälsade Maj-Britt och log ungflickscharmigt. För ovanlighetens skull tog Georg i hand. Han kände skinnet strama stelt i ansiktet, när han log tillbaka, och han tyckte att det kändes osäkert och högtidligt att träffa henne så här, att det var helt annorlunda än det brukade vara på dansbanor och SLU-fester.

Men det fick han försöka att inte låtsas om, han måste verka belevad och säker, och gudskelov uppträdde hon precis som hon brukade göra. Men så var det ju också lättare för henne att vara naturlig. Hon som var hemma på Våxbo.

— Kom in. Ja, stig på bara, uppmanade Maj-Britt och höll upp dörren för honom. Jag har just dukat, tillade hon. Och vi får inte låta maten kallna. Hoppas du kommer att tycka om den.

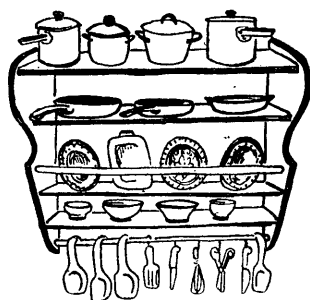
— Jaha tack. Jahadå. Det kommer jag säkert att göra, svarade Georg och kände sig lätt fånig. Jo... Ja, det var ju alla tiders bussigt av dej att bjuda hit mej så här... Ja så här på middag, fortsatte han trevande. Och här har du lite blommor.

— Nej men har du blommor med dej! Till mej. O, vad du är snäll! Såna vackra, fina, kvittrade hon när

Forts. å sid. 22

Hemma i köket:

Älsklingsefterrätten

Lagar husmödrarna fortfarande efterrätter? Jodå, vad de gör, konstaterar red. Willy Maria Lundberg, som har ställt frågan. Efterrätten det är halva middagen det, säger en mångbarnsmamma. Det är roligt att laga efterrätter, säger andra — och så är både man och barn så förtjusta i dem! Och om det man serverar före inte är så extra så får efterrätten kompensera. Den är ofta överraskningsmomentet i middagen. Och i de flesta familjer har man sina älsklingsefterrätter. Troligen kommer antalet att utökas nu, ty red. Lundberg har inte nöjt sig med att fråga om synpunkter på efterrätten — hon har också bett om recept. Hon har fått dem från inte mindre än 300 familjer och samlat dem i en liten trevlig bok — Älsklingsefterrätten — som nu kommit ut som nr 3 i serien Fibs hemböcker. Boken har ett behändigt format, är bra inbunden och har fått ett omslag av den tåliga sorten. Därtill har den en rad goda illustrationer, råd om både uppläggningar, redskap och lämpliga skålar och fat för serveringen. Priset är hyggligt: 3:75.

Här ger vi några prov ur innehållet.

Vår-kaka

(4—6 portioner)

1/2 kg rabarber el. 1/4 kg krusbär, 1—2 dl socker.

Ansa och skär rabarbern i 2—3 cm långa bitar eller snoppa och skölj krusbären. Lägg ner rabarberbitarna i en väl smord eldfast form och strö sockret över.

Smet: 1 ägg, 1 dl socker, 1/2 dl mjölk, 1 tsk vaniljsocker, 1 1/2 dl vetemjöl, 1 tsk jästpulver.

Vispa ägg och socker pösigt och sätt till mjölken. Blanda vaniljsocker och jästpulver i mjölet och rör ner bland-

ningen i smeten. Vispa smeten jämn och slät och håll den över rabarbern i formen. Grädda kakan i medelgod ugnsvärme 200—225 gr. tills den fått vacker färg och rabarberbitarna blivit alldeles mjuka. Servera kall med vaniljsås.

"Morsans överraskning"

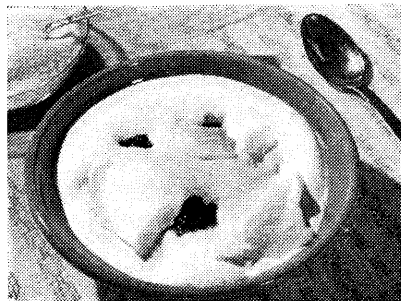
(8—10 portioner)

8—10 syrliga äpplen, socker.

Smet: 4 ägg, 3 dl socker, 1 1/2 dl potatismjöl, 1 1/2 dl vetemjöl, 2 tsk jästpulver.

Skala och kärna ur äpplena och ställ ner dem i en stor smord form. Fyll hålen efter kärnhuset med socker. Sätt in äpplena i medelgod ugnsvärme 200—225 gr. i ca 15 min.

Vispa ägg och socker pösigt. Blanda mjölsorterna med jästpulvret och rör ner i smeten. Tag ut äpplena ur ugnen och håll sockerkakssmeten över dem i formen. Grädda äppelkakan i medelgod ugnsvärme 200—225 gr. tills den fått vacker färg och äpplena blivit mjuka rätt igenom. Prova sockerkakan med vispsticka. Servera kakan ljum eller kall med vaniljsås.

Så här aptitligt ser "Lingonklickar i snö" ut.

Vi hjälper varandra med goda matrecept:

Kall "varmrätt"

Fisk à la daube (Fiskaladåb).

En god fisk, t. ex. kummel, kokas i kort spad, får stå och kallna något, benas ur noga, lägges i en skål eller aladåbform, där man i botten lagt garnityr av hårdkokta äggskivor, persilja, dill eller motsbitsbitar — var och en låte sin fantasi spela! Däröver lägges försiktigt de skinnfria bitarna av fisken. Spadet kokas upp, spådes med vatten till samma volym som ryms i fiskformen och däri smäl-

Mormor Annas efterrätt

(8—10 portioner)

50 g smör el. margarin, 1 1/2 dl socker, 4 äggulor, 4 äggvitor, 1/2 l. mjölk, rivet skal av 1 citron, saft av 1 citron, 1 tsk kanel, 100 g sötmandel 1/2 l. rivet färskt vetebröd, 2—3 dl konserverade körsbär.

Rör smör och socker pösigt, tillsätt äggulorna. Blanda vetebröd, citronskal och -saft, kanel och mjölk. Mal mandeln, lägg körsbären på sikt att rinna av och vispa äggvitorna till hårt skum. Rör samman alla ingredienserna till en jämn smet och håll denna i en väl smord eldfast form. Grädda kakan i medelvarm ugn 200—225 gr. tills den fått vacker färg och stelnat. Servera kakan varm eller kall med vaniljsås el. vispgrädd.

"Lingonklickar i snö"

(4—6 portioner)

1 filbunke på 1 l. mjölk, 2—3 dl tjock grädd, 1 dl lingonsylt. Vispa grädden till hårt skum. Skiva försiktigt upp filbunken, som helst bör vara satt med litet täta. Lägg en stor klick vispgrädd i varje tallrik. Placera surmjölken i så hela "bitar" som möjligt i grädden och garnera med klickar av lingonsylt. Servera rätten iskall med pepparkakor.

"Citronfil"

(4—6 portioner)

1 l. tjock surmjölk el. 1 l. filmjölk, 1 ägg, 1 dl socker, saft av 1/2 citron, citronskivor för garnering.

Vispa hårt upp surmjölken och citronsaften. Rör ägg och socker pösigt. Vispa så samman alla ingredienserna och ställ soppan kallt. Servera soppan iskall med ett par citronskivor i varje tallrik och bjud skorpor, flingor eller grovt hårt, nyrostat bröd till.

Man kan hjälpa varandra på många sätt. Också genom att ge varandra tips på rätter som man själv tycker om och lyckas bra med. Här börjar en av våra läsarinor med en fiskrätt som passar bra när värmen kommer. Ni andra är hjärtligt välkomna med bidrag.

tes behövligt antal gelatinblad, som sköljts i kallt vatten.

Som sås användes (vispad) grädd med pepparrot, som finns riven i cellofanpåsar. Om det skall vara potatis till, bör den inte vara varm — då kan bismak av tran komma fram om fisken är sådan! En kall potatissallad eller annan sallad kan vara lämplig. Är den rikligt såsad behövs inte pepparrotssåsen — eller den får tjänstgöra som salladssås istället. "Enkel middag"

Vi talar om kläder

Kåseri av Margot

Nu har det alltså blivit vår igen och framför oss ligger en sommar som vi hoppas skall bli solig och varm... Och vad är då naturligare än att vi börjar längta efter litet nytt att sätta på oss. Sedan flera veckor söker butikerna fresta oss med bomullsklänningar i glada färger. Huttrande stod vi framför skyltfönstren och undrade om det någonsin skulle bli så pass varmt att dessa tunna plagg behövdes. Men nu är vi i gång med att planera...

Fjölårets kappa kanske kan hänga med i sommar också om den får en kemisk tvätt eller en färgning. Men när vi tar en titt på klänningarna tycker vi nog lite var att det vore roligt med något nytt i den vägen. För oss kvinnor är det nu en gång något oerhört stimulerande med en ny klänning, en ny hatt eller en ny frisyr.

Bomull, bomull...

I år dominerar bomullen mer än någonsin. Man kan använda bomullstyget till praktiskt taget alla slag av klänningar. Det finns enkla bomullstyger för sol-, strand- och vardagsklänningar, krymp- och skrynkefria behandlad poplin, enfärgad eller mönstrad och i olika kvalitéer, tyger med glansig satinyta som liknar siden. Det finns bomullsmoiré och mycket annat som passar bra för finbruk. Dessa tyger har bomullens alla fördelar, de är lättskötta, de kan tvättas ofta utan att förlora utseendet, de har stor hållbarhet men ser ändå festliga ut. (Bomullsmoiré tror jag dock inte att man med gott resultat kan tvätta själv.)

Fyra klänningar i en

Modellen här bredvid är en klänning med flera variationsmöjligheter. A är grundklänningen, som vi kan sy i t. ex. enfärgad glansig poplin eller, om vi vill vara riktigt flotta, i chanteringsiden. Klär vi i det kan vi ju ta marinblått — det är modiefärg — eller i någon annan gärna mörkare färg, exempelvis grått. Syr vi en isätt-

ning i vit piké eller annan kvalité som på modell B, kan vi fästa den med tryckknappar runtom och knäppa igenom klänningsknappen på slån mitt fram. En lös sjömanskrage i samma tyg som klänningen och med vit kant eller helt och hållet i vit piké kan vi sy så pass stor att den döljer ringningen. Syr vi ett knapphål på kragens båda sidor kan vi knäppa fast den vid klänningens knapp.

En liten vit bolero som på bild D ger klänningen ett helt annat utseende. Med en basklänning har vi alltså faktiskt 4 olika klänningar, som vi kan använda vid de mest skilda tillfällena. Den som inte kan ha kort ärm eller känner sig mera klädd i 3/4-lång bör kasta en blick på modell II. Syr man bolero till den måste den förstås också ha 3/4-lång ärm.

Margot

hon tog emot dem, som om hon först nu sett den stora kvasten.

— Något skall man ju ha, sa Georg generat. Men när han gick förbi henne in genom dörren och hon uttryckte sin beundran för hans nya slips, sträckte han på ryggen och kände sig lite säkrare.

— Skall du följa med ut i köket medan jag sätter dom i vatten? frågade hon, och Georg jakade gentlemannamässigt och gjorde precis som hon önskade.

Medan hon satt blommorna i vas, öppnade hon dörren till salen, ett stort högtidligt finrum, som vanligen användes endast vid större fester. Och där, mitt på långbordet, hade hon dukat två kuvert mittemot varandra, med finaste porslinet, med silverbestick och med de bästa glasen. Och med ansiktet lysande av förväntansfylld stolthet, pekade hon på ett väldigt fat, fyllt av en trave pannkakor med tjocka lager jordgubbssylt mellan varje. När hon såg honom skina upp, ställde hon ifrån sig blommorna mitt mellan tallrikarna och sa rodnande:

— Sonja har sagt att pannkakor med jordgubbssylt är det bästa du vet, och nu måste du äta upp alltsammans. Sen skall du få färsk jordgubbar med vispgrädd till efterrätt.

— Men det är så många, sa Georg och försökte verka fin.

— Det är bara tjugo, skrattade hon. Och jag har allt hört talas om din aptit, må du tro. Sonja pratar jämnt om hur mycket du äter, så nu får du inte göra mej besviken.

— Men... Ja..., hackade Georg förläget. Ja det blir nog för mycket i alla fall.

— Jag skall hjälpa dej, lovade Maj-Britt. Jag gillar pannkakor jag med. Och det är bäst dom tar slut så att inte... Hon avbröt sig lite tveksamt men bet sig så i läppen och blinkade hemlighetsfullt förtroligt mot honom. Ja, annars tror jag ju inte att du tycker om mina pannkakor, och så måste jag berättat för mor om det här, om det blir några över.

— Då skall jag äta upp dom, lovade han nervöst.

— Det är inget farligt, lugnade hon honom. Tro inte det, för dom

I JAPAN

*Fiskare kom från havet
bar sin fisk till torget
stupade på hemväg
av onaturlig trötthet.
Några var dömda till långsam död
andra kämpar än
och de minst angripna
får kanske ge sina sjuka gener
åt missfoster i framtiden —
om det blir en framtid.*

*Fisken på torget
köptes av folket
åts i hem och på
restauranger.
Alla smittades obönhörligt
av giftig radiostrålning
från vätebombsexperimenten
vid Eniwetok
och Bikini.
Japanerna
har hövligt
protesterat.*

Gunhild Tegen.

gillar dej, det vet jag, för det har dom sagt. Men...

— Dom behöver ju inget veta, avbröt han, och hon nickade instämmande och blinkade igen och såg ut som om hon tyckte det var roligt att ha en hemlighet tillsammans med honom. Så vinkade hon förtroligt åt honom med pekfingret och drog honom med sig bort till det stora antika skåpet, där hon öppnade en dörr och pekade på faderns flaskor och frågade vad han ville ha för sorts vin.

— Den, sa Georg och pekade på en flaska Cap Constantia, som var det enda vin han kände till.

Maj-Britt tog med sig flaskan, de ställde sig mittemot varandra bakom sina stolar och satte sig på en gång. De lade servetterna i knäet, och efter lite inledande väluppfostrad nödbedhet gjorde Georg värdinnan till viljes och angrep pannkakstårtan. Maj-Britt slog upp var sitt glas vin åt dem, och sedan hon hälsat honom välkommen och han stammat några förtvylade fraser om hur roligt det var för honom att på detta sätt osv. få komma, så smuttade de på vinet.

Sedan ägnade de sig åt pannkakor-

na och konverserade så gott de kunde. Maten var god, och Georg sparade inte på berömmet. Maj-Britts husmorsglädje blommade rikt, och hon trugade i honom fler och fler, tills hon ätit fem och han satt i sig fjorton och en halv. Då tog han sig för magen och pustade och log och försäkrade högtidligt att nu gick det inte att stoppa in mera.

Men när hon la för honom den sista halvan fick också den plats i magen. Sedan plockade hon ut disken och kom tillbaka med ett stort fat nyplockade jordgubbar och en karott vispgrädd, och sedan de tagit för sig av härligheten, fyllde hon på nytt i glasen åt dem båda.

De åt och smuttade och pratade, och allteftersom mättningen och samvaron gjorde dem säkrare, fick de allt roligare tillsammans. När Maj-Britt efter desserten serverade kaffe, kände de båda att middagen blivit en succé, och Georg förklarade uppriktigt att han aldrig varit på ett trivsammare kalas.

— Men är du riktigt mätt nu då eller ska jag gå efter lite mera bär? undrade hon.

— Nää, jag kan inte, erkände han och blåste en rökkvast från effekt-cigarretten han tänt till kaffet. Jag har nog aldrig i hela mitt liv varit så mätt.

— Det är bra, för jag vill att du skall trivas, log hon. Så tittade hon lite blygt och fortsatte. Och så ville jag ha dej här alldeles för mej själv en stund, för jag måste tala om för dej, att jag skulle bjuda upp dej i söndags på damernas, men så bara för att reta mej så skyndade Britta sej, så att hon hann före.

— Ja... Jag ville ju hellre dansat med dej förstås, sa Georg brydd, med så pass artighet tyckte han att situationen fordrade. När han rätt tänkte över saken var det ju ingen lögn heller, fast nog kändes det malligt att veta att två flickor sprungit ikapp för att få dansa sista valsen med honom.

— Britta dansar ju klämmigt hon med, tillade han för säkerhets skull. Men så är hon ju din syster också, bättrade han på ytterligare, och av Maj-Britts tacksamma leende förstod han att allan rättfärdighet kunde anses uppfylld.

— Men hon är ju i alla fall ett år yngre än vi, sa Maj-Britt lite över-scende nedlåtande. Bara femton, till-

lade hon, och Georg nickade instämmande.

Men när han tänkte närmare på det hon sagt, kände han oron komma krypande. Menade hon något särskilt? Vad skulle de hitta på nu när middagen gick på sista tampen? Ville hon att han skulle göra något? Allt det där han brukade fantisera om.

Inte för att han var rädd. Nää? Men det kändes bara dumt att tänka på sånt, nu när de satt där och hade det så trevligt och var såna goda vänner. Men hon trodde kanske att han inte tordes?

Ja, då fick hon tro vad hon ville, för om han gjorde något försök och det misslyckades, så skulle han säkert förstöra hela den trevliga stämningen, och det ville han inte. Då fick hon hellre inbilla sig att han var bakom flötet. Men det gjorde hon nog inte? Det kändes i alla fall inte så?

— Vad hade du tänkt göra annars i kväll? frågade Maj-Britt plötsligt.

— Om inte du bjudit mej hit, så hade jag väl åkt till Sätilla. Grabbarna skulle dit. Men det här är ju mycket bättre, sa han.

— Men Georg, du, sa hon förtroligt och lutade sig fram över bordet och tittade på honom med glittrande ögon. Kan inte vi cykla dit? Du och jag? För nu skulle jag vilja dansa.

— Jag med, sa han ivrigt. Och det är Billy Johnssons orkester. Dom är alla tiders.

— Men då gör vi det, föreslog Maj-Britt. Men då måste du dansa med mej ibland.

— Jämt, lovade han. För du dansar så alla tiders.

— Det tycker jag du gör också, sa hon rart.

— Du är så god att hålla om, erkände Georg men ångrade sig nästan samtidigt och kände värmen stiga i kinderna.

— Tycker du? frågade hon med blygt koketteri och lutade sig ännu längre fram över bordet så att hennes ansikte kom farligt nära hans. Hon tittade honom stort i ögonen, och Georg, som kände att hon väntade något av honom, fimpade nervöst cigaretten och lutade sig försiktigt ännu lite närmare.

Men när hon alls inte drog sig tillbaka, när hon i stället bara trutade

BRODERIER

Broderier — nya och gamla heter en utställning som på värkanten visats i Stockholm och som man önskar att alla för broderier intresserade kunnat se, så vacker och inspirerande var den. Med den lade bosättningskonsulenten Lilly Arhenius ännu en vacker frångång till sina många tidigare som utställningsarrangör och inspirator på heminredningens område. Där visades gammalt och nytt i broderier och mycket av det nya vittnade på ett vackert sätt om hur traditioner bevaras och utvecklas vidare. Se bara på bilden härövan: modernt sänglinne prytt med bård i korsstyggn och ett monogram i samma teknik som till utformningen osökt kommer en att tänka på de monogram som prydde farmors och mormors örngott och lakan.

till med munnen så att läpparna blev frestande fylliga, så slängde han sin tveksamhet och tog henne snabbt om nacken och kysste henne lätt.

— Men Georg... Vad gjorde du? frågade hon förebrående och rodnade och låtsades överrumplad.

— Jaså... Ja... Jo, jag trodde att du också ville, stammade han, eldröd i ansiktet, i tron att han gjort ett misstag.

— Men jag... fortsatte han och letade förtvivlat efter något att säga, något som kunde förklara, som kunde släta över.

— Ja tack för maten, lyckades han till slut hacka fram.

— Varsågod, sa hon rart, och skrattade åt hur hon lurat honom. Och tack för att du ville komma. Det gjorde inget alls, det där. Tvärtom i stället. Vill du inte ha mera kaffe?

— Nej tack, svarade han och sken upp igen. Nu sticker vi i väg. Klockan är snart nio.

— Ja gärna. Om du vill, instämde Maj-Britt villigt, och sedan han övertalat henne att i alla fall få hjälpa till med att bära ut disken gjorde de rent på bordet.

När de sida vid sida cyklade genom gårdsallén för att trampa i väg milen till Sätilla festplats, gick solen ner bakom skogsridån i öster som ett jättelikt eldrött klot. Georg stirrade bländad från det röda ljuset till Maj-Britt. Han andades in slättens varma gräsdoft, och Maj-Britts förtroliga närhet kom honom att känna en befriande glädje över att för en gångs skull kunna prata och skratta och ha trevligt tillsammans med en flicka, utan att behöva känna sig det allra minsta osäker och nervös.

En bra aktion i Göteborg

I stadsdelen Majorna i Göteborg består bostadsbebyggelsen till 75 procent av gamla omoderna hus, som många helt saknar tvättstuga, så busmödrarna måste tvätta utombus. Nu har SKV-avdelningen i Majorna genomfört en petitionsrörelse kring kravet på en modern kommunal tvättstuga och uppvaktat drätselkammarens ordförande med inte mindre än 738 namnunderskrifter av busmödrar som vill ha ordnade tvättmöjligheter. På bilden ser vi deputationen för kvinnorna hos drätselkammarens ordf. red. Sture Henriksson.

MOD ATT BLOMMA...

Forts. fr. sid. 11

färgad behöver inte betyda avfärgad!

Nu under de fattiga solmånaderna önskar jag den svenska kvinnan mod. Mod att blomma i färger, som klär hennes ögon och hår, i färger som gör henne glad och lätt om hjärtat. Härvidlag är det dessutom så litet som betyder så mycket: en långgrändad bomullsrock i klara välstämnda toner, en prunkande torgkasse kanske, eller varför inte ett glatt lysande förkläde rätt och slätt!

Tidningen *Vi Kvinnor*
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen

Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr per år.

Prenumerationspris per år:
Kr. 4:—.

Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro 513 23, Box 180 73,
Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61.

Sthlms Bokindustri AB 1954

Eva Goldman
Union of Czechoslovak Women Panska
P R A G II Tjeckoslovakien

JAKOBS SKUGGA

av

GUNHILD TEGEN

Världshorisont

Förf:s analys av den intellektuelle flyktingens stoltthet, apati och oförmåga att omplantera sin verksamhet i främmande miljö är lika skicklig som hennes varmhjärtade, kärleksfulla människosildring är gripande. Gunnar Fagrell

Göteborgs-Tidningen

... ett angeläget ärende framfört med konstnärlig lidelse och av en människa i ängest inför medmänniskors jagade, stapplande steg mot gaskamrarna.

Ingrid Segerstedt Wiberg

Göteborgs-Posten

Hon är en förf. med en målande och spänstig stil och man må hoppas att många skall finna vägen till det "egna förlaget" och värmas av hennes brinnande entusiasm för fredens sak.

Karin Karling

Beställningar mottagas av

Kungsgatan 79 - Stockholm K

UR INNEHÅLLET

ELISABETH TAMM: Låter världen sig varnas?	2
ANDREA ANDREEN: Vi tre i Centralasien	3
HGNORINE HERMELIN: Människans märke	4—5
HENIA LARSSON: Det hände en frukostrast	6
Skoltandvården	7
NILS BEJEROT: Tar barnen skada av serieläsning?	8—9
EVA PALMÆR: När Andrea fick fredspriset	10—11
RCDNY ÖHMAN: För våra barns skull	12
MARGIT LINDSTRÖM: Barn utan barndom	13
Arbetsglädje och kollektivitet	15—16
OLLE LÄNSBERG: En ung mans väg... Novell	18—19
Frågespalt, kåseri om kläder, sömnadstips, mat, m. m.	